

Op de vraag "als er geen bibliotheken waren, zouden we ze vandaag dan bouwen?" antwoordt Dave Parts dat nieuwe bibliotheken evengoed een sociale interface zijn zoals Facebook. Vlaamse openbare bibliotheken hebben dit alvast goed begrepen door in te zetten op hun sociale ontmoetingsfunctie.

"Libraries which were once designed for administrative simplicity are now designed for user experience. These new libraries are a big experiment, just as our forays into emerging and social technologies are experimental discoveries. They are beta buildings, where ideas are implemented and iterated – always morphing and evolving to reflect and engender change." (p.24)

In de uitvoerig beschreven studie over het gebruik van sociale netwerkinstrumenten bij e-leren komt Geoff Walton tot de conclusie dat ze een waardevolle aanvulling zijn in het didactische proces. Studenten blijken sneller hun kritisch denkvermogen en hun informatievaardigheden te ontwikkelen dankzij deze instrumenten. De reden zou hiervoor zijn dat ze een aantal belangrijke processen vergemakkelijken, zoals motivatie en reflectie. Het lijkt er dus op dat online sociale netwerken de heilige graal zijn voor e-leren.

Ook Jenny Yorke en Helen Walmsley onderzoeken hoe Web 2.0 een aanvulling kan betekenen tot e-leren, maar doen dit vooral vanuit algemene e-lerenmodellen, die slechts zijdelings aansluiten bij het thema van het boek. Interessant is wel het belang van het 'peterschap', dat ze beklemtonen: ervaren medewerkers die via de elektronische leeromgevingen nieuwelingen zullen coachen, via een zogenaamde 'community of practice'. Deze community's blijken uitermate bevorderlijk voor de horizontale samenhang (tussen medewerkers onderling).

Het derde deel over de technologie an sich is helaas het zwakste deel. Ik had nochtans grote verwachtingen voor het artikel van Brian Kelly over een strategische aanpak van Web 2.0 in een institutionele context. De auteur schuift zeer interessante modellen naar voor, die ik echter beter uitgewerkt had willen zien. Hij blijft immers lang steken in een algemene inleiding en enkele cases, die zeer vanzelfsprekend overkomen. David Ley brengt daarna nog een stand van zaken over de (internet)technologie (specifiek voor e-leren), maar verder dan een thematisch lexicon van bekende en minder bekende begrippen komt hij niet. Ik was echt niet aan het wachten op nog maar eens het verschil tussen 2D-barcodes en RFID of de betekenis van het begrip 'kenniswerker' te vernemen.

Liz Hart mag in haar conclusie een blik werpen naar de toekomst en ziet vooral uitdagingen: de komst van het 'smart web', ook wel eens Web 3.0 genoemd zal voor een nieuwe revolutie zorgen en de potentiële macht van de gebruiker. Haar belangrijkste bemerking is evenwel dat Web 2.0 niet over technologie gaat, maar over attitudes, zoals samenwerken en kennis delen.

Uitgeverij Chandos heeft reeds een uitgebreide catalogus met boeken over en voor bibliotheken. Ook dit is een interessant verzamelwerk, maar onevenwichtig samengesteld. De titel *Web 2.0 and libraries* dekt de lading helemaal niet, het overgrote deel van de inhoud gaat immers over e-leren. Andere belangrijke evoluties voor bibliotheken, zoals folksonomies, verrijkte catalogi, social tagging, mash-ups, syndicatie, ... komen niet, of slechts zijdelings, aan bod.

Web 2.0 and Libraries: Impacts, technologies and trends / Dave Parkes and Geoff Walton. – Cambridge: Woodhead Publishing, 2010.- ISBN 1 84334 346 0.

Jan Van Hee, senior adviseur Maarifa

In archieftijdschriften gelezen 2010 (Afl. 5)

Naast twee archieftijdschriften uit het noorden van Europa, komen in deze aflevering ook elf gedrukte Vlaamse archiefnieuwsbrieven aan bod.

Gustaaf Janssens, Afdelingshoofd bij het Algemeen Rijksarchief (Afdeling 'Archief van het Koninklijk Paleis'). *Hoogleraar Archivistiek (K.U. Leuven en ManaMa in de Archivistiek: Erfgoedbeheer en Hedendaags Documentbeheer - VUB – K.U.Leuven – UGent – UAntwerpen)*.
e-mail: cap@kppr.be; gustaa.f.janssens@arts.kuleuven.be

Archieftijdschriften uit het Noorden van Europa

[Arkiv]magasinet, (2009), nrs. 1,2 en 3

Red.: Leif Thingsrud; Uitg.: Riksarkivet, Folke Bernadottesvei 21, N-807 Oslo (Noorwegen).
ISSN 0801-5449

Aanwezig in de bibliotheek van het ADVN (Antwerpen).

Elk nummer van dit Noorse (rijks)archieftijdschrift *Magasinet* (voorheen *Arkivmagasinet*) heeft zoals gewoonlijk een hoofdthema: voor deze jaargang zijn dat respectievelijk de archiefbronnen voor de landbouwgemeenschappen in het gebergte, de zeventiende eeuw en de repressie na de Tweede Wereldoorlog.

De doorbraak vanaf 1660 van het koninklijk absolutisme in Denemarken-Noorwegen leidde tot de doorgedreven uitbouw van het staatsapparaat en daardoor noodgedwongen tot de accumulatie en bewaring van archiefmateriaal. De 17e eeuw werd de eerste 'archiefeeuw'; tot 1650 kan men spreken van 'documenteeuwen', vanaf dan waren er series, vooral geproduceerd door de Rekenkamer, waarvoor meters en meters depotruimte nodig was (Alfhild Nakken, *Det første*

arkivårhundret. 1600-tallet i Riksarkivet og statsarkivene, nr. 2; p. 6-11). Vormt de recente opkomst van gedigitaliseerd en *digital born* archief het begin van een omgekeerde beweging? Er valt in ieder geval in deze jaargang ter zake weer heel wat nieuws te rapen rond digitaal archief. We noteren alvast een alomvattend parlementair rapport waarin onder andere het plan om 10 procent van de bestanden van het Noorse rijksarchief te digitaliseren, d.w.z. 30.000 lopende meter of 270 miljoen bladzijden (*Notiser*, nr. 2; p. 38).

Net zoals de Belgische regering in Londen tijdens de Tweede Wereldoorlog, vaardigde ook Noorwegen vanuit de Britse hoofdstad maatregelen uit rond collaboratie (en oorlogsmisdaden); die werden door het Noors parlement in 1945-1947 omgezet in wetten. Ongeveer 90.000 collaboratiedossiers werden opgesteld (en circa 350 zaken rond landverraad behandeld) (Ole Kolrud, *Det store oppgjøret*, nr. 3; p. 6-8): de dossiers belandden, in het Rijksarchief (Ole Kolsrud, *Landssvikarkivet*, nr. 3; p. 9-11). Volgens artikel 13 van de wet op de overheidsadministratie (en de wet op de openbaarheid, eveneens artikel 13), geldt er voor zestig jaar vanaf het ontstaan van de documenten de *taushetsplikt* (letterlijk 'de verplichting tot stilzwijgen') voor de informatie bevat in de documenten (maar dus niet voor de raadpleging van de documenten). Nu die zestig jaar voor de meeste dossiers voorbij zijn, rijst de vraag in hoeverre de dossiers gebruikt kunnen worden (Trond Kielland Haakensen, *60 år, og hva nå? Innsyn i landssviksaken*, nr. 3; p. 18-20)? Het is nu de rijksarchivaris die dient te bepalen of de *taushetsplikt* al dan niet opgeheven wordt. Daarom wordt elke aanvraag tot inzage afzonderlijk behandeld. De wettekst is echter zeer vaag over de criteria waarop die beslissing dient gebaseerd te zijn. De rijksarchivaris gaat daarvoor uit van interne richtlijnen die in de loop der jaren uit de praktijk ontwikkeld werden (cf. de situatie ter zake bij de privaatrechtelijke archiefinstellingen in Vlaanderen). En dan niet zozeer de algemene regels, waarbij zaken rond (psychiatrische) gezondheid, strafbare aangelegenheden en bepaalde soorten familiezaken onder embargo blijven. Collaboratiezaken vallen immers sowieso onder het strafrecht en in de praktijk werden specifieke regels voor dit soort dossiers ontwikkeld. Zoals de automatische vrijgave van dossiers van leden van Nasjonal Samlung (NS), de collaborerende partij, en van leidende ambtenaren in de collaboratie, omdat die geacht worden bekend te zijn; hetzelfde geldt voor alom bekende privé-zaken (bijv. van de schrijver Knut Hamsun). In twee andere gevallen wordt eveneens de zwijgplicht opgeheven. Vooreerst indien de betrokkenen zelf (of hun kinderen) de informatie willen gebruiken. Anderzijds indien het dossier voor wetenschappelijk onderzoek gebruikt wordt: daarvoor gelden echter heel wat bijkomende voorwaarden. De vorser dient minstens een master te hebben, het onderzoeksproject moet nauwkeurig beschreven zijn, een verbintenis tot discretie dient ondertekend te worden, de onderzoeker mag de betrokkenen niet contacteren én hij mag de gegevens wel aanwenden maar zodanig dat niemand kan geïdentificeerd worden (de anonimiteitsplicht).

Ondanks al die hindernissen is het repressiearchief momenteel echter één van de meest geconsulteerde bestanden in Noorwegen. Uit het eerste nummer leren we dan weer dat het meeste gebruikte privaatrechtelijk archief in het Noors Rijksarchief niet dat van een familie, persoon of grote organisatie is, maar wel het resultaat van het onderzoek is dat het interdisciplinaire Institutt for Sammenhengende Kulturforskning (het instituut voor vergelijkend cultuuronderzoek) van 1928 tot 1962 uitvoerde naar de boerengemeenschappen die tijdens de zomer in het gebergte bedrijvig waren en waaruit heel wat informatie over het dagelijks leven kan afgeleid worden. (Luc Boeva).

Nordisk Arkivnyt, (2009), nrs. 1, 2 en 3

Red.: Eiríkur G. Guðmundsson; Uitg.: Þjóðskjalasafn Íslands, Laugavegur 162, IS-105 Reykjavík (Umland). ISSN 05462851

Aanwezig in de bibliotheek van het Algemeen Rijksarchief in Brussel.

Het eerste nummer van deze jaargang staat in het teken van de samenwerking tussen de Noordse archieven, door het samenleggen van middelen, het coördineren van de beleids-opties en het delen van de functionele praktijk. De oprichting in 2009 van de vereniging van streek- en gemeentearchivarissen in IJsland sluit daar bij aan (Hrafn Sveinbjarnarson, *En ny arkivforening i Island*, nr. 3; p. 117-118), maar ook het artikel rond de verdeling van de archieven van het hertogdom Sleeswijk-Holstein in 1933, past uiteindelijk in dat plaatje van samenwerking (Hans Schultz Hansen, *75 år: Den dansk-tyske arkivoverenskomst af 1933*, nr. 1; p. 25-27). De verdeling was het gevolg van de verovering van Sleeswijk door Pruisen in 1864: zes jaar later diende Denemarken grote hoeveelheden archief aan het depot in Kiel over te dragen. Wanneer in 1920 Noord-Sleeswijk terug bij Denemarken kwam, was er een probleem: dat alle documenten ontstaan na de verovering door Pruisen voor het gebied opgeëist werden lag voor de hand, maar wat met het archief van voor 1864? Over de verdelingsprincipes en de toegankelijkheid was er zodanig onenigheid, dat pas in 1936 de verhuis met vrachtwagens naar Aabenraa (en Kopenhagen) plaatsvond (bij de verdeling werd het herkomstprincipe overigens niet in acht genomen). Vijfenzeventig jaar later hebben, dankzij samenwerking tussen archiefinstellingen over de landsgrenzen heen, gemeenschappelijke, elektronische inventarissen alvast op papier dat euvel ongedaan gemaakt. Dat archief best zo weinig mogelijk verplaatst wordt blijkt ook uit een artikel over het zinken van de boot met een deel van het archief van Groenland (Niels Frandsen, *Da en fjerdedel af Grønlands arkivalier gik tabt. M/S Hans Hedtofts forlis for 50 år siden*, nr. 2; p. 82-83) waarover hier al eerder bericht is.

Heel wat andere bijdragen sluiten eveneens aan bij wat in vorige jaargangen en dus ook in deze rubriek aan

bod kwam, zoals *arkivformidling* ('archieffpedagogiek'). Daarvoor werd nu in Noorwegen een nationaal netwerk uitgebouwd (Maria Press, *Nasjonal nettverk for arkivformidling etablert*, nr. 2, p. 93; cf. www.llp.no/formidling). Om jongeren bekend te maken met archief wordt in Noorwegen zelfs het toneel aangewend (Maria Press, *Spor gjennom ingemannsland - nyskapende arkivteater for ungdom*, nr. 2; p. 97-99). Ook is er de nieuwe studierichting arkivformidling aan de hogeschool van Lillehammer (Mairit Hosar, *Nytt nordisk studietilbudd i Arkivformidling av historiske arkiver*, nr. 2, p. 88-90). De deeltijdse opleiding behandelt zes thema's (telkens twee dagen voor één thema): de theorie van archiefpedagogiek (w.o. communicatietheorie), de archivaris als gids voor publiek en gebruiker (waarbij ethische kwesties aan bod komen), tentoonstellingen, pedagogiek, geschiedenissen en verhalen en ten slotte digitale archiefpedagogiek. Belangrijk lijkt het onderzoek in Finland, dat uitwees dat de pH-waarde van kartonnen archiefdozen de laatste 25 jaar geëvolueerd is van neutraal (7,0) tot zuur (5,5) en nu zelfs heel zuur (4,5): nieuw Fins karton ('Pankaframe') zou daaraan verhelpen (István Kecskeméti, *Undersökning om arkivkartongens kvalitet*, nr. 3; p. 146).

Naar aanleiding van een interessante casus die in Denemarken leidde tot nieuwe archiefwetgeving, stelde zich de principiële vraag of privaatrechtelijk archief, na overdracht aan een archiefinstelling van de overheid, een publiekrechtelijk statuut kan krijgen (Poul Olsen, *Om skoleinspektør Johannes Ivar Bøgner, offentlighedsloven, ombudsmanden og arkivloven*, nr. 1, p. 34-35). Tijdens de Tweede Wereldoorlog schreef een heemkundige in het Deense Ringkøbing een tekst waarin hij collaborateurs met naam en toenaam vermeldde; na de oorlog gaf hij het manuscript aan het regionaal archief Nørrejylland onder de voorwaarde dat het niet raadpleegbaar zou blijven tot 2000, waarna de burgemeester van Ringkøbing mocht beslissen of het publiek gemaakt werd of verder gesloten diende te blijven. In 2000 (de auteur was intussen overleden) besloot de burgemeester de tekst onder embargo te houden. Dat werd echter door de plaatselijke heemkundige kring aangevochten bij de Deense ombudsman, met een beroep op de wet op de openbaarheid (ook al geldt die enkel voor publiekrechtelijk archief). De heemkundigen kregen gelijk: doordat de burgemeester sowieso een beslissing ter zake had genomen, was het document publiekrechtelijk geworden en daarom werd het gevat door de wet op de openbaarheid. De zaak leidde tot een nieuwe wet in 2008 waarin uitdrukkelijk bepaald werd dat de raadpleging van privaatrechtelijke archieven die overgedragen worden aan het archiefinstellingen van de overheid, enkel geregeld kan worden door de afspraak tussen overdrager en instelling. (Luc Boeva).

Nieuwsbrieven uit Vlaanderen

Zoals vorige jaren passeren hier een aantal Vlaamse archiefniewsbrieven de revue. Zij zijn zo goed als allemaal raadpleegbaar in de bibliotheek van het Provinciaalarchief van West-Vlaanderen, in de bibliotheek van het Algemeen Rijksarchief in Brussel en uiteraard ook in de betrokken archiefdiensten.

ADV-N-Medelingen, nrs 23-26 (2009)

Uitg.: Archief en documentatiecentrum voor het Vlaams-nationalisme vzw; Red.: Sophie Gyselinck. Lange Leemstraat 26, B-2018 Antwerpen (België).

Op archivalisch vlak zijn vooral de voorstellingen van bewaarde archieven en verzamelingen van belang. Kort bespreken Tom Cobbaert, Koen De Scheemaeker, Sophie Gyselinck, Lililane Joos en Koen Verbruggen de eerste jaargang van het satirische weekblad *De Klets*, 1889 (nr. 23; p. 10), archief van Thijs Rienks in verband met Heel-Nederlandse jeugdorganisaties, 1936-1941 (nr. 23; p. 11-12), twee ingebonden banden met briefwisseling van Jan Frans Willems en Max Rooses uit de bibliotheek van Frans Van der Elst, 1821-1876 (nr. 23; p. 12-13), archieven van jeugdbewegingen, 20e eeuw (nr. 24; p. 4-9), het archief van het Katholiek Vlaamsch Oud-Hoogstudentenverbond, 1938-1940 (nr. 24; p. 10-11), het archief van professor Arie W. Willemsen, na 1945 (nr. 24; p. 11-12), archief van advocaat en politicus Michiel Vandekerckhove, vanaf 1936 (nr. 24; p. 12-13), het archief van het Verbond van Vlaamse Oud-Strijders, vanaf 1930 (nr. 26; p. 4-8), archief van de Vlaamse Volksbond, 1950-1951 (nr. 26; p. 10) en briefwisseling van de activist Lodewijk Masfranckx, 20e eeuw (nr. 26; p. 11). Te vermelden zijn nog: de bijlage bij *ADV-N-Medelingen* nr. 25, een rijkelijk geïllustreerde brochure over de werking en het bezit van het ADVN uitgegeven naar aanleiding van het 25-jarig bestaan van het archief en documentatiecentrum, en een bijdrage van Luc Boeva (nr. 26; p. 12-13) over het NISE-project, dat een werkinstrument wil opzetten voor de historiografie van de nationale bewegingen in Europa. (Johan Vannieuwenhuysse)

Archiefbrief Oostende, 5 (2009)

Uitg.: Stad Oostende. Vindictivelaan 1, B-8400 Oostende (België).

In de nieuwsbrief van het Stadsarchief Oostende worden de nieuwe initiatieven en ontwikkelingen geschetst, aanwinsten voorgesteld en Oostendse historische gebeurtenissen of memorabele personen beschreven. Te vermelden is de schenking van het archief van de Oostendse zeescouts, 1914-1999 (nr. 2, p. 2). (Johan Vannieuwenhuysse).

Archiefleven. Nieuwsbrief van het Stadsarchief van Brugge, 16 (2009)

Uitg.: Levend Archief vzw; Red. Noël Geirnaert & Marcella Vandebroek. Stadsarchief Brugge, Burg 11A, B-8000 Brugge (België).

Heel wat aandacht in deze jaargang van de nieuwsbrief gaat uit naar de aanstelling van Noël Geirnaert als hoofd-archivaris van het Stadsarchief. In aflevering 2 (p. 4-5) is een interview met hem opgenomen. In 'Bronnen van het Stadsarchief' beschrijven de nieuwe hoofdarchivaris en Amaat Dupont middeleeuwse literaire fragmenten gevonden bij de restauratie van een 16e-eeuws resolutieboek (afl. 1; p. 2-3), de overlijdensberichten en bidprentjes (nr. 3, p. 2), en de collectie Guillaume Michiels (afl. 4, p. 2). Jan Anseeuw brengt het archief van het 175-jarige Sint-Lodewijkscollege onder de aandacht (afl. 4, p. 6).

Verder zijn berichten opgenomen over diverse aanwinsten: documenten van graficus en kunstschilder Renaat Bosschaert, 1938-2006 (afl. 1, p. 8), vier plattegronden van het domein Daverloo in Assebroek, 1748-1860 (afl. 2; p. 8), twee foto's van het Begijnhof en de Begijnhofbrug van Robert Doisneau, 2de helft 20e eeuw (afl. 3; p. 3), brieven en documenten van de geschiedschrijver Olivier de Wree / Olivarius Vredius, 1629-1643 (afl. 3, p. 4), het fotoarchief van Georges Manertz, 20e eeuw (afl. 4, p. 4-5) en documenten van een Brugse gezelligheidsclub, de 'Woensdagclub', 1917-1930 (afl. 4, p. 7). Ten slotte stelt Heidi Deneweth stelt kort haar proefschrift over *Huizen en mensen. Wonen, verbouwen, investeren en lenen in drie Brugse wijken van de late middeleeuwen tot de negentiende eeuw voor* (afl. 1; p. 6-7) en bevat aflevering 2 (p. 2) de krachtlijnen uit het jaarverslag 2008 van de Brugse Archiefdienst. (Johan Vannieuwenhuysse).

@rchieflink. Driemaandelijke nieuwsbrief van 'Archief. Gent on Files vzw, 9 (2009)

Uitg.: GOF; Red.: Valérie Meillander & Christine Duthoit. De Zwarte Doos' - Stadsarchief. Dulle-Grietlaan 12. 9050 Gent-brugge (België). ISSN 1376-2966

Een nieuw werkjaar betekent voor een ondersteunende vriendenkring steeds nieuwe uitdaging. Voor het GOF (Gent on Files vzw) was 2009 het negende jaar op rij in de nog jonge geschiedenis van de vereniging. De vier nieuwsbrieven brengen zoals gebruikelijk diverse aspecten van de werking en van het archiefbezit van het Gentse onder de aandacht.

Genealogen zijn in vele archiefdiensten 'vaste klanten'. In Gent is dat niet anders. Een mooi voorbeeld hoe iemand dankzij de deskundige hulp vele totnogtoe duistere plekken uit de levensgeschiedenis van zijn grootvader, een

oud-strijder uit de Eerste Wereldoorlog, kon opvullen is het artikel van Franky D'Argent (*François D'Argent*, afl. 3; p. 6-7). Dit is overigens niet de enige genealogische bijdrage. Boeiend zijn eveneens de ervaringen van Gontran Ervynck (*Gentse huwelijken*, afl. 3; p. 1-3), een verslag van een VF-project waarbij een zestal vrijwilligers een databank van 91.895 huwelijken die in de Gentse parochieregisters zijn opgetekend. Een korte bijdrage van Daan de Clercq (*Een Hollandse familie de Clercq met Gentse wortels*, afl. 3; p. 4-5) legt de Gentse wortels bloot van de gelijknamige familie, allen afstammelingen van de doopsgezinde Jacques de Clercq (1555-1609) die in 1585 omwille van zijn geloofsovertuiging uit Vlaanderen werd verbannen en zich als textielkoopman in Haarlem vestigde.

De Zwarte Doos is beter dan een bibliotheek of museum geschikt om archief te bewaren. Daarom werden uit het Gentse MIAT (Museum voor Industriële Archeologie en Textiel) een aantal archiefbestanden naar het stadsarchief overgebracht. Zij worden in een korte notitie voorgesteld. Het gaat om dossiers betreffende Gentse beluiken (Annemie De Porre, *Nieuw materiaal over beluiken in het stadsarchief*, afl. 4; p.4-6) en om het bedrijfsarchief van de petten- en hoedenmakerij Bolle frères (Lieve Goudet-Hemelaer, *De firma Bolle*, afl. 2; p. 6-7).

Weinigen weten dat een stedelijke archiefdienst ook digitaal archief archief bewaart. Jo Van Herreweghe stelt naar aanleiding van de eerste digitale overdracht het project DIA FIN van het departement Financiën van Gent voor. Het gaat om de grootboeken voor de jaren 2001 tot 2008 die uit het stedelijk geïntegreerd informatiesysteem SAP in PDF-formaat werden omgezet en aan de Zwarte Doos werden overgedragen (*DIA FIN: de eerste digitale overdracht uit de Gentse stadsadministratie*, afl. 4; p. 7)

Een archiefdienst moet tegenwoordig ook 'digitaal zichtbaar' zijn. Aflevering 1; p. 4-5 brengt onder de titel *Grootse plannen* informatie over het digitaliseren van lijsten en inventarissen, het scannen van de iconografie en het verbeteren van het archiefbeheersysteem. Ook de plannen in verband met het 'digitaal depot' en met educatieve werking komen aan bod.

Stukken betreffende Gent zijn natuurlijk ook in talrijke andere archiefbewaarplaatsen bewaard. De rubriek 'extra muros' schenkt er geregeld aandacht aan. In *Het Prinsenhof in het Archief van de Rekenkamer* (afl. 1; p. 1-3) stelt Lieve De Mecheleer een aantal 'Gentse stukken' (o.a. betreffende het Prinsenhof) uit de reeksen 'Bewijsstukken van de Rekenkamer van Rijsel' en 'Bewijsstukken van de Rekenkamer van Brussel' uit het fonds van de Rekenkamers in het Algemeen Rijksarchief in Brussel voor.

Tot slot vestigen we nog de aandacht op een bijzonder interessante bijdrage van emeritus professor Eric Ketelaar, ere-algemeen Rijksarchivaris van Nederland en erehoogle-

raar Archivistiek aan de Universiteit van Amsterdam. In *Ter Prevylege* (afl. 4; p. 1-3) toont Ketelaar aan hoe archiefstukken het voorwerp zijn van publiek ceremonieel zoals openbare afkondiging of vernietiging. Zo werd de beslissing die zij bevatten publiekelijk opgevoerd. Zo werden vorstelijke beslissingen voorgelezen en werd bv. de beslissing van 11 april 1515 waarbij Karel V alle politieke bijeenkomsten te Gent had verboden, bij de Gentse Opstand van 1540 door twee hoofddekens en twee eerste schepenen met messneden ongeldig gemaakt, waarna het stuk door de bevolking in stukken werd gescheurd. (Gustaaf Janssens).

Arduin, nrs 5 en 6 (2009)

Uitg.: Archief en Museum voor het Vlaams Leven te Brussel vzw; Red.: Mariet Calsius. Arduinkaai 28, B-1000 Brussel (België). ISSN 1784-3111

Mariet Calsius brengt beknopte overzichten van de archiefaanwinsten in het AMVB (nr. 5; p. 20 en nr. 6; p. 4-5). Het betreft het persoonlijk archief van VUB-docent Hubert Dethier (2e helft 20e eeuw); archief van het Kaaitheater, vanaf 1977; foto's en programma's van het theater Folies-Bergère, vanaf 1929; het archief van Brussels parlamentslid Marie-Paule Quix, 2004-2009; het archief van schepenen in Ganshoren, Brussels en Vlaams parlamentslid Jan Béghin, vanaf 1971; het archief van kunst- en cultuurkring Caryatide, vanaf 1967; archief in verband met de toneelvereniging De Morgenstar, vanaf 1852.

Het heringerichte depot voor de AMVB-archieven, -objecten, -boeken en -tijdschriften (nr. 5; p. 23-29), en de opgenomen archieven van boekhandel Gudrun (nr. 5; p. 47-62), van de concertzaal Ancienne Belgique (nr. 6; p. 7-25) en van het theater Folies-Bergère (nr. 6, p. 27-33) worden meer indringend beschreven.

De rubriek 'Curiosum' besteedt aandacht aan een merkwaardig vogelkooitje met teksten en afbeeldingen in verband met het initiatief voor pleinanimatie *Mallemt 1976* (nr. 6; p. 34-36). Naar goede gewoonte worden in Arduin ook andere Brusselse archieven voorgesteld. In 2009 waren Het Archief van het Vlaams Parlement (Hilde Van Ongevalle, nr. 5; p. 71-73) en Het Archief van het Koninklijk Paleis (Gustaaf Janssens, nr. 6; p. 65-68) aan de beurt. (Johan Vannieuwenhuysse).

Brood & Rozen. Tijdschrift voor de Geschiedenis van Sociale Bewegingen, (2009)

Uitg.: Amsab-Instituut voor Sociale Geschiedenis vzw. Red.: Paule Verbruggen. Bagattenstraat 174, B-9000 Gent (België). ISSN 1370-7477

Bruno Debaenst (afl. 1; p. 29-42) benadert aan de hand van een casus – een ongeluk met een stoomketel in

Ruddervoorde in 1896 – typologisch de strafdossiers inzake arbeidsongevallen. Hij stelt de verschillende documenten binnen de dossiers en hun onderzoekspotentieel voor, en geeft een overzicht van de archivalische bewaringstoestand. Kim Robensyn behandelt de aanpak van de inhoudelijke ontsluiting van de filmverzameling in het Amsab-ISG (afl. 1; p. 86-87).

Zoals altijd is er in elk tijdschriftnummer veel aandacht voor archief. Piet Creve, Rik De Coninck, Jessica Langouche, Maarten Savels, Martijn Vandenbroucke, Herman Van den Driesche, Gert Van Overstraeten en Pascale Welvaert beschrijven het archief van de communistische kunstenaar Louis Deltour, 1927-1998 (afl. 1; p. 79-81), het archief van de Budgethoudersvereniging Inclusie Vlaanderen, 2001-2007 (afl. 1; p. 82-83), archief van de Bewogen Fotografen, 1980-1985 (afl. 1; p. 85), het archief van journalist en politicus Gaston Crommen, 20e eeuw (afl. 2; p. 69-71), archief van Agalev, 1980-2003 (afl. 3; p. 82-87), archief in verband met het Aktiekomitee Red de Voorkempen, vanaf 1970 (afl. 3; p. 88-95), archief van politicus en activist Paul Van Dyck, 1971-2008 (afl. 3; p. 96-103), archief, tijdschriften en dia's van de Jeugdbond voor Natuur en Milieu, 1954-1983 (afl. 3; p. 104-111), archief en tijdschriften van de Jeugdbond voor Natuur en Milieu Zottegem, 1966-2005 (afl. 3; p. 112-115), archief van de jeugdvereniging de Jongsocialisten, 1954-1999 (afl. 4; p. 61-63), archief van het Socialistisch Jeugdleidersinstituut, 1958-1975 (afl. 4; p. 64-65), het archief van de sociaalemanipatorische vereniging vzw Brussels Gekleurd / Bruxelles en Couleurs, 1991-2008 (afl. 4; p. 67-71) en een collectie affiches van Partij van de Arbeid, vanaf 1979 (afl. 4; p. 72-73).

Ten slotte vestigen we de aandacht op *Wouter Steenhaut en Amsab-ISG* (Brood & Rozen Special), een vriendenboek onder redactie van Paule Verbruggen. Deze speciale aflevering van *Brood & Rozen* – die geen nummer en geen datum draagt – bevat naast bijdragen van Amsab-personeelsleden ook teksten van Frank Beke, Herman Balthazar, Gita Deneckere en Jaap Kloosterman. Naast korte biografische bijdragen over leven en werk van de met ingang van januari 2010 met pensioen gegane directeur W. Steenhaut, historische bijdragen en teksten over aspecten van de werking van het Amsab-ISG, signaleren we volgende archivistische artikelen: *Luc Somerhausen, 'agent-prospecteur' in dienst van Moskou* (Michel Vermote; p. 41-53), *Naar een geïntegreerde ontsluiting van de Amsab-collectie* (Hendrik Ollivier; p. 54-57), *De houtsneden van Frans Masereel. Het verhaal van een ontsluiting* (Lieve Cosyns; p. 69-73), *Veel wortels, maar geen stok. Samenwerken met archiefvormers* (Piet Creve; p. 74-79), *'À peu près chaque fonds privé constitue un problème nouveau'* (Sofie Vrielynck, p. 80-87), *Amsab-ISG en de heemkundige onderzoeker. Een kwestie van vraag en aanbod?* (Martijn Vandenbroucke, p. 95-99), *Het digitale verhaal in Amsab-ISG* (Maarten Savels; p. 101-111) en *Web 2.0 en Amsab-ISG* (Veerle Solia; p. 113-119). (Johan Vannieuwenhuysse & Gustaaf Janssens).

Dendermondse Museum- en Archiefberichten, nrs 66-68 (2009)

Uitg.: Stad Dendermonde. Nijverheidsstraat 1, B-9200 Dendermonde (België).

Het tijdschrift brengt nieuwsberichten over het Stadsarchief en de Stedelijke Musea, evenals korte historische en kunsthistorische bijdragen over het Dendermondse verleden. Te vermelden is het jaarverslag over de werking van het Stadsarchief in 2008 (nr. 67, p. 12-15). (Johan Vannieuwenhuysse).

Elck zegg'het voorts. Nieuwpoortse archiefkrant, 1 (2008-2009)

Uitg.: Vrienden van het Patrimonium. Kaai 50, B-8620 Nieuwpoort (België).

Dit nieuwe tijdschrift bevat korte bijdragen over het Nieuwpoortse verleden. Er zijn besprekingen en integrale uitgaven van documenten uit het Rijks- en Stadsarchief opgenomen. Er is onder meer een plaatsbeschrijving van de Stad Nieuwpoort opgesteld in 1773 door Francois Louis de Brauwere weergegeven. (Johan Vannieuwenhuysse).

SALSA! Doc. Nieuwsbrief van de Vrienden van het Leuvens Stadsarchief, 6 (2009) Uitg.: SALSA! vzw; Red.: Marc Carnier e.a. Stadsarchief Leuven. Rijschoolstraat 5 bus 1. 3000 Leuven (België).

Deze nieuwsbrief brengt naast berichten over de werking van Salsa! ook informatie over archieven, archiefreeksen en (archieff)aanwinsten van het Leuvense stadsarchief. In 2009 werd aandacht gevraagd voor *De Leuvense besluiten van de stadsraad (1520-1793)* (Karel Carmeliet, afl. 1; p. 6-7) voor *De middeleeuwse stadsrekeningen (1345-1795)* (Marika Ceunen, afl. 2; p. 4-6), voor *Het architectenarchief van Roy* (Marika Ceunen, afl. 2; p. 3), voor een ontwerp-tekening voor een affiche ter gelegenheid van de herdenking van de eerste steenlegging van het stadhuis in 1948 (Marika Ceunen, *Een kleurrijke aanwinst voor het Stadsarchief*, afl. 4; p. 5) en voor het archief van de Leuvense zwartzusters (Marc Carnier, *'Swerte susters in het convent van Nazareth'. Het archief van de Leuvense zwartzusters*, afl. 4; p. 2-3). Welke 'Leuvense informatie' het Archief van het Koninklijk Paleis bezit kan men lezen in de bijdrage van Gustaaf Janssens, *Leuvenaars in het Archief van het Koninklijk Paleis* (Afl. 3; p. 4-5). De rubriek 'Collectie in de kijker' presenteerde *De Leuvense almanakken (1716-1902)* (Marika Ceunen, afl. 1; p. 4-5). In 'Burengerucht' worden Leuvense archief- en documentatiecentra voorgesteld. In 2009 was het de beurt aan *Het archief van de norbertijnenabdij van Park in Leuven/Heverlee* (Stefan Van Lani, afl. 1; p. 2-3) en aan *Het Damiaan Documentatie- en informatiecentrum* (Marika Ceunen, afl. 4, p. 6-7). (Gustaaf Janssens).

Sap(pig) Stadsarchief Poperinge, 6 (2009)

Uitg.: De vrienden van het Poperings Archief vzw. Vlamertingseweg 8, B-8970 Poperinge (België).

Deze jaargang bevat naast bijdragen over het Poperingse verleden toegangen op of integrale uitgaven van documenten bewaard in het Stadsarchief: een ordonnantie in verband met de diligence, 1819 (afl. 1; p. 7-12), bijzondere procesdossiers, 1672-1682 en 1807 (afl. 1; p. 13-30) en verkoopakten van onroerende goederen in de heerlijkheid Het Zwynlant, 1741-1746 (afl. 1; p. 31-38). (Johan Vannieuwenhuysse).

SOMA-Berichtenblad, nr. 42 (2009)

Uitg.: Studie- en Documentatiecentrum Oorlog en Hedendaagse Maatschappij; red.: Fabrice maerten & Dirk Luyten. Luchtvaartsquare 29, B-1070 Brussel (België).

In de aflevering is een interview opgenomen met Jean-Marie Faux naar aanleiding van de overbrenging van het archief en de documentatie van de Mouvement contre le Racisme, l' Antisémitisme et la Xénophobie – MRAX naar het SOMA (p. 5-9). Er zijn verslagen over de werking in de Bibliotheek, de Fototheek en de Archiefafdeling, over de verschillende digitaliseringsprojecten en de preservering. De lopende onderzoeksprojecten en allerlei SOMA-activiteiten worden in het licht gesteld. Te vermelden in dit kader is het verslag van Dirk Luyten over de studiedag 'Privacybescherming en wetenschappelijk onderzoek' van 5 december 2008 (p. 47-48). Twee SOMA-medewerkers overleden in 2008. Zij kregen een *In memoriam: werkleider Frans Selleslagh (1941-2008)* (p. 57-58) en vrijwilliger Sylvain Wolf, (1939-2008) (p. 59). (Johan Vannieuwenhuysse).

